

Alexandr Burda

Již řadu let provádím faunistický průzkum čeledi tesaříkovitých v oblasti Křivoklátských lesů. V následujícím příspěvku podávám přehled dosažených výsledků tohoto průzkumu.

Charakteristika oblasti

Celá popisovaná oblast se nalézá v povodí řeky Berounky v nadmořské výšce 220 až 609 m. Nejvyššími body jsou zde Krušná Hora (606 m) a Vlastec (609 m). Oblast je možno rozdělit na několik ekosystémů, z nichž každý má svou charakteristickou faunu a flóru.

Šípáková doubrava a skalní lesostep

zde je to nejteplejší a nejsušší ekologický systém. Nalézá se především v oblasti Nižboru až Zbečna a jedná se o jižní svahy na výhřevných vápencích u řeky Berounky. Jsou to plošně velmi omezené lokality. Průměrná roční teplota se pohybuje v rozmezí 8 - 9 °C.

Vyskytují se zde tyto druhy: *Cortodera humeralis* (Schall.), *Judolia erratica* (Dalm.), *Callimellum angulatum* (Schränk.), *Phymatodes pusillus* (F.), *Clytus rhamni* (Germ.) a pod.

Subxerofilní a acidofilní doubrava

ve sledované oblasti je to poměrně nejrozšířenější ekosystém, zahrnující staré dubové porosty v nadmořské výšce asi 300 až 450 m. Přes úbytek dubových lesů v posledních desetiletích je zde ještě několik zachovalých lokalit, kde lze nalézt některé vzácné druhy tesaříků. Průměrná roční teplota je 7 - 8 °C.

Z tesaříkovitých jsou zde nalézány druhy: *Prionus coriarius* (L.), *Stenocorus quercus* (Götz.), *Acimerus schaefferi* (Laich.), *Strangalia revestita* (L.), *Saphanus piceus* (Laich.), *Callidium aeneum* (Deg.), *Xylotrechus arvicola* (Oliv.), *Plagionotus detritus* (L.) *Purpuricenus kaehleri* (L.) atd.

Zprávy Čs. společnosti entomologické při ČSAV, Praha, 20, 1984

Bukojedlové lesy pahorkatin a středních poloh

v této oblasti zahrnují nejvyšší polohy od 400 m výše. Jsou charakterizovány přítomností buku lesního. Jako vtroušená dřevina je zde ještě jedle a habr. Průměrná roční teplota je 6 - 7 °C.

Vyskytují se zde druhy : *Cerambyx scopolii* (Fuessly), *Rosalia alpina* (L.)(??), v prosinci 1982 jsem zde našel na bukovém vývratu u Skryj poškození larvy tohoto druhu. Dále *Xylotrechus antilope* (Schönh.), *Acanthocinus reticulatus* (Razoum.), *Saperda scalaris* (L.) a další.

Údolí potoků

Kromě těchto uvedených ekosystémů jsou na hmyz, zejména na brouky velmi bohaté lokality v údolích potoků, kde na okolních suťových svazích jsou dosud zastoupeny některé již ustupující dřeviny jako například jilm, lípa, javor a další. V okolí potoků jsou bohaté porosty okoličnatých rostlin a travlníků, kde se hmyz soustřeďuje na květech a lze zde nalézt některé vzácné druhy poměrně hojně.

Často se zde vyskytují vedle vyloženě teplomilných druhů jako jsou : *Callimellum angulatum* (Schränk.), *Lioderes kollari* Redtb. i druhy vyšších horských poloh, např. *Toxotus cursor* (L.), *Gaurotes virginea* (L.), *Pidonia lurida* (F.), *Leptura dubia* (L.), *Strangalia quadrifasciata* (L.) a další.

Některé druhy jsem našel pouze zde a v jiných částech sledované oblasti se pravděpodobně nevyskytují, např. *Nivelia sanguinea* (Gyll.), *Obrium brunneum* (F.), *Oberea linearis* Lin., *Phytoecia cylindrica* (L.) a pod.

Přehled druhů

Prionus coriarius (L.) - všude nehojný. Nižbor 13.8.1976 1 ex; Broumy 13.7.1978 2 ex.; Beroun 14.9.1980 1 ex.

Rhagium bifasciatum F. - hojný.

Rhagium sycophanta (Schränk.) - všude v dubinách. Od poloviny května a za teplých dnů i dříve.

Rhagium mordax (Deg.) - hojný.

Rhagium inquisitor (L.) - hojný.

Toxotus cursor (L.) - vzácný. Broumy 5.7.1980 1 ex.; Beroun 6.6.1982 1 ex.

Stenocorus quercus (Götz) - vzácný. Beroun 5.8.1980 1 ex.

Stenocorus meridianus (L.) - v dubinách hojný.

Acimerus schaefferi (Laich.) - vzácný. Beroun 17.7.1980 1 ex. v trávě v dubovém lese.

- Gaurotes virginea* (L.) - vzácný a vyskytující se lokálně v údolích u vod na okoličnatých rostlinách. Broumy 2.6.1978 2 ex., 17.6.1979 3 ex. 5.6.1982 2 ex.
- Acmaeops collaris* (L.) - hojný.
- Pidonía lurida* (F.) - hojný.
- Cortodera humeralis* (Schall.) - hojně, ale lokálně. Nejčastěji na květech hlohu a javoru. Např. Žloutkovice 26.5.1979 30 ex.
- Cortodera femorata* (F.) - vzácný. Nižbor 2.6.1980 1 ex.
- Grammoptera ustulata* (Schall.) - v celé oblasti hojný. Na květech okoličnatých rostlin a tavelníku.
- Grammoptera ruficornis* (F.) - hojný. Nejčastěji na hlohu.
- Allosterna tabacicolor* (Deg.) - všude na okoličnatých rostlinách.
- Nivellia sanguinosa* (Gyll.) - lokálně a pak hojně, s velmi krátkou dobou výskytu na květech okoličnatých rostlin u potoků. Broumy 2.6.1980 111 ex., 31.5.1981 92 ex., Nižbor 7.6.1982 3 ex., Broumy 7.6.1982 89 ex. Nejhojnější výskyt asi v období 3 dnů.
- Leptura rufipes* Schall. - hojný, na okoličnatých, kopretinách a pod. Nižbor 10.6.1978 30 ex., Beroun 5.6.1981 11 ex.
- Leptura sexguttata* F. - hojný.
- Leptura maculicornis* Deg. - hojný.
- Leptura rubra* L. - hojný.
- Leptura scutellata* F. - všude v dubinách hojně.
- Leptura sanguinolenta* L. - všude je hojný.
- Leptura dubia* Scop. - hojně, ale lokálně. Nejčastěji na okoličnatých rostlinách. Broumy 30.5.1978 50 ex., 8.6.1980 32 ex., Nižbor 25.6.1981 20 ex.
- Vadonia livida* (F.) - všude hojný.
- Judolia cerambyciformis* (Schränk.) - všude hojně.
- Judolia erratica* (Dalm.) - hojně na teplejších lokalitách.
- Strangalia maculata* (Poda) - všude hojný.
- Strangalia quadrifasciata* (L.) - vzácný. Broumy 15.6.1978 1 ex., 9.7.1982 1 ex.
- Strangalia aethiops* (Poda) - nehojně. Na hlohu a okoličnatých rostlinách. Nižbor 17.7.1978 2 ex., Beroun 10.6.1980 3 ex.
- Strangalia melanura* (L.) - hojně.
- Strangalia bifasciata* (Müll.) - všude hojný.
- Strangalia nigra* (L.) - všude hojný.
- Strangalia revestita* (L.) - V celé oblasti, ale vzácně. Na dubech i na okoličnatých rostlinách. Nižbor 3.6.1979 3 ex. 5.7.1981 1 ex., Svatá 13.6.1980 1 ex.

Necydalis maior (L.)-vzácný. Broumy 13.7.1982 1 ex. na trávě.
Spondylis buprestoides (L.)-všude v borových lesích hojný.
Criocephalus rusticus (L.)- v borech nepřiliš hojný. Beroun 25.7.1979
 6 ex., Nižbor 10.8.1980 10 ex., Karlova Ves 5.9.1981 5 ex.
Asemum striatum (L.)- nehojný, na borových pařezech.
Tetropium castaneum (L.)-všude ve smrčinách hojný.
Tetropium gabrieli Wse. - vzácnější. Žloutkovice 10.7.1979 3 ex., Skryje
 1.7.1980 5 ex.
Tetropium fuscum (F.)-nehojně. Nižbor 28.6.1980 2 ex., Beroun 12.6.1980
 5 ex.
Saphanus piceus (Laich.)-vzácný. Nižbor 5.7.1981 1 ex.
Cerambyx scopolii Füssly - dosti vzácný. Beroun 10.6.1977 1 ex. Broumy
 24.6.1978 2 ex.
Obrium brunneum (F.)-v údolích u potoků na květech, nejčastěji tavelni-
 ku. Nižbor 22.6.1979 více ex., Broumy 24.6.1979 více ex.
Molorchus minor (L.) - hojný.
Molorchus umbellatarum (Schreb.)-méně hojný než předchozí druh. Na hlo-
 hu, svídku a okoličnatých rostlinách.
Callimellum angulatum (Schränk.)-vzácný. Nejčastěji na metrech dřeva ne-
 bo na okoličnatých rostlinách. Nižbor 29.5.1979 1 ex., Zbečno
 30.5.1979 1 ex., Broumy 17.6.1980 20 ex.
Aromia moschata (L.)-nehojný ve vrbinách u vod. Beroun 20.6.1976 4 ex.
Rosalia alpina (L.)-V roce 1963 uloven v Pískách v několika exemplářích.
 Dnes následkem úbytku bukových porostů je již nejistý.
Anisarthron barbipes (Schränk.)-Beroun 5.6.1978 3 ex., na jasanu.
Hylotrupes bajulus (L.)-na trámech staveb. Beroun 7.6.1978 11 ex.,
 Broumy 5.7.1982 1 ex.
Lioderes kollari Redtb.-vzácný. Na květech svídky a tavelniku. Nižbor
 10.6.1979 1 ex., Broumy 17.6.1979 4 ex.
Callidium violaceum (L.)-všude hojný.
Callidium aeneum (Deg.)-v celé oblasti nehojný, od poloviny května do
 srpna na teplejších lokalitách, např. Beroun, Nižbor, Skryje.
Pyrrhidium sanguineum (L.)-od dubna nejčastěji na metrech dubového dře-
 va, všude hojný.
Phymatodes testaceus (L.)-podobně jako předchozí druh.
Phymatodes pusillus (F.)-nehojný a jen na některých lokalitách bývá
 sklepáván s dubu a dubového kletí. Nižbor 4.6.1978 15 ex.,
 Beroun 30.5.1980 1 ex.
Phymatodes alni (L.)-od dubna hojný v celé oblasti, často sklepáván
 s předchozím druhem.

- Xylotrechus arvicola* (Oliv.) - vzácný. Broumy 17.7.1982 1 ex. na metru bukového dřeva.
- Xylotrechus antilope* (Schonh.) - hojný, ale lokálně se vyskytující druh. Nejčastěji na dubech. Svatá 10.6.1978 60 ex.; Nižbor 20.6.1980 5 ex.
- Clytus rhamni* Germ. - ojediněle. Nižbor 16.6.1978 1 ex.
- Clytus arietis* (L.) - v celé oblasti hojný na dubu a buku.
- Plagionotus detritus* (L.) - Nižbor 20.6.1981 1 ex. na metru dubového dřeva. V této oblasti vzácný.
- Plagionotus arcuatus* (L.) - jako předešlý, ale hojně.
- Chlorophorus herbsti* (Brahm.) - vzácnější. Na metrech lipového, řidčeji habrového dřeva ale i na okoličnatých rostlinách. Broumy 21.6.1978 10 ex., 16.8.1980 16 ex.; Svatá 2.7.1981 3 ex.
- Chlorophorus figuratus* (Scop.) - v celé oblasti hojně na květech.
- Anaglyptus mysticus* (L.) - hojný, nejčastěji na květech hlohu.
- Purpuricenus kaehleri* (L.) - vzácný. Nižbor 20.6.1981 1 ex. v letu.
- Monochamus galloprovincialis* (Ol.) - Nižbor 5.8.1979 více ex. v borovém lese. V okolí Nižboru poměrně hojný, jinde zatím nezjištěn.
- Meossa nebulosa* (F.) - vzácný. Na metru jilmového dřeva a na dubu. Broumy 12.6.1977 1 ex.; Nižbor 5.5.1976 1 ex.
- Oplosia fennica* (Payk.) - vzácný. Broumy 21.6.1980 1 ex. na metru lipového dřeva.
- Pogonocherus hispidulus* (Pill.) - Nižbor 5.5.1977 1 ex.; Beroun 4.6.1978 1 ex. V této oblasti patrně dosti vzácný.
- Pogonocherus hispidus* (L.) - hojný v celé oblasti.
- Pogonocherus fasciculatus* (Deg.) - Beroun 30.4.1980 1 ex., nehojný, patrně se vyskytuje lokálně.
- Acanthoderes clavipes* (Schränk) - na jilmu a habru. Dost vzácný a lokální, např. Broumy 12.6.1977 30 ex.; Nižbor 2.7.1981 1 ex.
- Acanthocinus aedilis* (L.) - v borech v celé oblasti hojný.
- Acanthocinus reticulatus* (Razoum.) - Broumy 5.7.1980 1 ex. na jedli.
- Liopus nebulosus* L. všude hojný, hlavně na habru.
- Agapanthia violacea* (Fabr.) - vzácný. Nižbor 30.6.1977 1 ex.
- Agapanthia villosiviridescens* (Deg.) - všude hojný.
- Saperda populnea* (L.) - v osikách hojně.
- Saperda scalaris* (L.) - na jilmu, bříze a pod., hojně, např. Broumy 30.6.1982 3 ex.; Beroun 1.6.1981 2 ex.; Svatá 17.6.1977 5 ex.
- Saperda octopunctata* (Scop.) - vzácný. Na metrech lipového dřeva. Broumy 12.6.1978 3 ex.

- Oberea oculata* (L.) - všude hojný.
- Oberea linearis* (L.) - na lískách, dosti vzácný. Broumy 2.6.1979 1 ex.,
17.7.1981 1 ex.
- Stenostola ferrea* (Schränk) - hojný, např. Nižbor 9.6.1978 12 ex.,
12.6.1980 4 ex. Na dubovém kletu.
- Stenostola dubia* (Laich.) - jako předchozí, ale hojnější.
- Phytoecia coerulescens* (Scop.) - Beroun 5.6.1980 1 ex.
- Phytoecia cylindrica* (L.) - nehojně na mrkvovitých. Beroun 25.5.1978
6 ex.
- Phytoecia nigricornis* (F.) - dosti hojný. Beroun 29.5.1978 3 ex.
6.6.1980 1 ex.
- Tetrops praeusta* (L.) - všude hojný.
- Tetrops starcki* Chevrol. - vzácný, na květech hlohu. Nižbor 10.5.1978 1 ex.

Další druhy tesaříkovitých z oblasti Křivoklátských lesů, které zde sbírali jiní entomologové.

<i>Rhamnusium bicolor</i> (Schr.)	<i>Pronocera angusta</i> (Kr.)
<i>Grammoptera variegata</i> (Germ.)	<i>Pogonocherus decoratus</i> Fairm.
<i>Leptura erythroptera</i> Hagenb.	<i>Acanthocinus griseus</i> (F.)
<i>Necydalis ulmi</i> Chevrol.	<i>Exocentrus adpersus</i> (Muls.)
<i>Cerambyx cerdo</i> L.	<i>Exocentrus lusitanus</i> (L.)
<i>Rhopalopus spinicornis</i> Abeille	<i>Agapanthia cardui</i> (L.)
<i>Xylotrechus rusticus</i> (L.)	<i>Saperda carcharias</i> (L.)
<i>Clytus tropicus</i> Panz.	<i>Oberea pupilata</i> (Gyll.)
<i>Clytus lama</i> Muls.	<i>Phytoecia icterica</i> (Schall.)
	<i>Phytoecia pustulata</i> (Schr.)

Z á v ě r

V oblasti Křivoklátských lesů jsem zjistil výskyt 92 druhů tesaříků a dalších 19 druhů zde sbírali jiní entomologové ještě v posledních letech. Výskyt druhu *Rosalia alpina* (L.) je již nejistý a proto jej do počtu nezahrnuji. Celkem se tedy v oblasti vyskytuje 111 druhů tesaříků.

Uvedený výčet není jistě ještě úplný, neboť některé části Křivoklátských lesů v jejich západní části jsem ještě podrobně neprozkoumal. Prozkoumané území lze zhruba vytyčít místy Beroun, Nižbor, Zbečno, Broumy a Skryje. Novým druhem pro tuto oblast je *Nivellia sanguinosa* (G.). Vyskytuje se na jediné, plošně velmi omezené lokalitě a má krátkou dobu výskytu.

V posledních letech následkem úbytku původních lesních porostů se zde stávají některé druhy vzácností a je pravděpodobné, že v dohledné době z Křivoklátských lesů zcela zmizí.

Summary

There are 111 beetles' species of the genus Cerymbycidae in the area of Křivoklát. The new species in this area is *Nevellia sanguinosa* (Gyll.).

Literatura

Heyrovský L., 1955 : Tesaříkovití Cerambycidae, Fauna ČSR 5, ČSAV Praha.

Adresa autora :

Alexandr Burda, Karla Čapka č. 1378, 266 01 Beroun.

IV. MEZINÁRODNÍ KONFERENCE O JEPICÍCH (EPHEMEROPTERA)

Ve dnech 4.-10. září 1983 se na zámku v Bechyni konala IV. mezinárodní konference o jepicích, které se zúčastnilo přes 50 odborníků z více než 20 zemí. Jednání konference proběhlo v 5 sekcích (historické aspekty výzkumu vodního hmyzu; vyšší klasifikace, fylogeneze, paleontologie; regionální taxonomie, faunistika a biogeografie; morfologie, fyziologie, ultrastruktura a biosystematika; životní cykly, produkce, působení znečištění), ve kterých bylo předneseno 38 referátů. Konferenci organizoval Entomologický ústav ČSAV ve spolupráci se stálým mezinárodním výborem pro pořádání konferencí o vodním hmyzu. Československo bylo požádáno o organizaci této konference vzhledem k bohatým tradicím výzkumu vodního hmyzu a vzhledem k mezinárodnímu významu výsledků výzkumu dosažených v poslední době. Na rozdíl od předchozích konferencí, které se konaly na Floridě, v Polsku a Kanadě, bylo mnohem více referátů zaměřeno na aplikaci moderních biologických metod (např. elektroforeza, elektronová mikroskopie, mnohorozměrná analýza aj.) ve výzkumu vodního hmyzu a v jeho biosystematice a na studium vlivu znečištění vodních biotopů na hmyz. Poslední otázka je velmi významná hlavně proto, že vodní hmyz má, kromě možností bioindikačních, nesmírný význam při uplatňování samočistící schopnosti vod.

Tomáš Soldán.